

KO'RISHDA NUQSONI BO'LGAN BOLALARNI O'QITISH METODLARI

Jumanazarova Dildora Akmaljon qizi

*CHDPU, Maxsus pedagogika: tiflopedagogika
yo`nalishi 1-kurs talabasi*

Annotatsiya: Ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalarni o'qitish metodlari hamda bu metodlarni ta'lim mazmuniga ta'siri haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: metod, tiflopedagogika, metod, suhbat, ko'rgazmali, hikoya tushuntirish, hikoya, ko'rgazmali mashqlar.

Metod - gregcha so'z bo'lib, yo'l, ahloh usuli ma'nolarini bildiradi. Ma'lumki, metodlar tasniflashi turlicha bo'lishi mumkin. Asosiy didaktik vazifalar va o'qitish jarayoning maxsus xususiyatlariga bog'liq bo'lgan metodlar tasniflashi ham ma'lum.

Bular: o'quvchilarni o'quv materiallarini o'zlashtirishga tayyorlash metodi, bilim olish, ko'nikma va malakalarni shakllantirish, bilimlarni qo'llash na mustahkamlash, tekshirish metodlaridir. Mantiqiy bilimga mos keluvchi metodlar tasniflanishi ham mavjud: analitik, sintetik, analitik-sintetik, induktiv, deduktiv, induktiv-deduktiv, taqqoslash metodlari, o'xshatish abstraksiyalash metodlari kabilar. O'quvchilarni faoliyatini mustaqilligini va faoliyatini rivojlantirishga diqqatni kuchaytirish bilan bog'liq yana bir metodlar tasniflashi ishlab chiqilgan. Bu metodlar o'quvchilarning bilim faoliyati darajasi, me'yoriga asoslanib yaratilgan. Bu umumiy metodlar tasniflanishdan tiflopedagogikaning nazariy va amaliy jihatlarida ijodiy foydalaniladi. Demak, zamonaviy didaktika ta'lim metodlarini tasniflash turlarini quyidagicha ajratishimiz mumkin:

Ko'rishida nuqsoni bo'lgan bolalarni o'qitishda foydalanadigan metodlar o'ziga xosligi, maxsusligi bilan ajralib turadi. Umumiy va maxsus metodlarni qo'llash zarurati bolalarning bilish faoliyati xarakteri bilan belgilanadi. Maxsus metodlar: bunda ko'r bolalar maxsus maktabida o'quv rejasida ko'zda tutilgan ma'lum bir fanni o'zlashtirish, o'qitishda qo'llaniladigan metodlar tushuniladi. O'quv materialining ahamiyatli tomonlari va shu o'quv materialini kar bolalar tomonidan o'zlashtirish xususiyatlariga tayanish, muhim metodologik metodlar, o'qitishning tashkiliy formalaridan foydalaniladi.

Yuqoridagi sxemalardan maxsus ko'r va zaif ko'ruvchi bolalar maktablarida qo'llaniladigan o'qitish metodlari haqida umumiy tushunchaga ega bo'ldik.

Ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalarni o'qitish metodlari quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin:

1. Individual o'qish: Bu usulda o'qituvchi va o'quvchi yagona yoki bir necha kishi bo'lishi mumkin. Bu usulda o'qituvchi o'quvchining kerakli ko'rsatmalarni tahlil qiladi va uning individual xususiyatlariga mos ravishda o'qishni tashkil qiladi.

2. Guruh o'qish: Bu usulda o'quvchilar bir biriga qarshi ishlaydilar va bir-birining fikrlarini eshitishadi. Bu usulda o'quvchilar o'zaro muloqot qilishadi va bir-biriga yordam berishadi.

3. Visual o'qish: Bu usulda o'qituvchi o'quvchilarga tasvirli materiallar, keng ko'zga ko'rinishli videolar, rasmlar, skhemalar va boshqa vizual materiallarni taqdim etadi.

4. Auditory o'qish: Bu usulda o'qituvchi o'quvchilarga ma'noli gapirish, audio darslar, musiqa va boshqa audiolarni taqdim etadi.

5. Kinestetik o'qish: Bu usulda o'quvchi amaliy mashg'ulotlar orqali o'rganadi. O'quvchilar o'zlarini amaliy mashg'ulotlar orqali sinovdan o'tkazishadi.

6. Interaktiv o'qish: Bu usulda o'quvchilar o'zlarini o'rganishda ishtirok etishadi. O'quvchilar boshqa o'quvchilar bilan fikrlarini almashishadi va o'zlarining fikrlarini taqdim etishadi.

Bu metodlar ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalarni o'rganishda foydali bo'ladi, chunki har bir o'quvchi o'zining xususiyatlari va ko'rsatmalari bo'lishi mumkin. Individual o'qish usuli, o'quvchining o'ziga mos ravishda o'rganishiga imkon beradi. Guruh o'qish usuli, o'quvchilar o'zaro muloqot qilishadi va bir-biriga yordam berishadi. Visual va auditory o'qish usullari, o'quvchilarga tasvirli va ma'noli materiallar orqali o'rganishga yordam beradi. Kinestetik o'qish usuli, amaliy mashg'ulotlar orqali o'rganishga imkon beradi. Interaktiv o'qish usuli, o'quvchilar o'zlarini o'rganishda ishtirok etishadi va fikrlarini almashishadi. Bularning barchasi, ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalarni o'rganishda yaxshi natijalar berishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

Qodirova.F.U va Xusniddinova Z.X.

<https://uz.m.wikipedia.org>.

<https://azkurs.org>